

LŐRINCZ L. LÁSZLÓ
A HATLÁBÚ JEGESMEDVE

Ebben az évben később érkezett a tavasz a szigetekre. A mogorva és jégtablákat lökdöső tenger még május elején is dühöngve csapkodta a sziklaszirteket, s egy-egy magasra csapó hullám elöntötte a sirályok fészkeit. A fenyegetően vijjogó északi szél megtépte a házak tetejét, havat hordott a jégkunyhókra és keserves vonyításra készítette még a tapasztalt szánhúzó kutyaikat is.

Egy nap aztán, úgy tizedike táján, megfordult a szél. Ott vijjogott ugyan még a sziklaszirtek között, és a hullámok is a sirályfészkek felé nyújtogatták habmarta ujjait, a tengerparton heverő kőszalagok azonban elhullajtották első könnycseppjeiket. Nem, nem a tengerből kicsapódott aprócska gömbök gördültek végig rajtuk, hanem a hosszú-hosszú hónapokra odafagyott jéggombócok változtak tiszta könnycseppet itt, a szélverte északi szigetekeken nem kísérte diadalútját madárcsicsergés, nem emelt kalapot előtte a jöttére vágyakozó szántóvető: mégis mindenki tudta, hogy megérkezett a tavasz.

Tizenötödike reggelén, amikor már a jégtablák karcsúra fogytak az enyhe szélben, és a távoli jéghegyek tanácstalanul kóvályogtak a horizonton, Jokkii kiült a tengerpartra. Keresett magának egy száraz, napon langyosodott követ, s térdét átkarolva a bólogató jéghegyeket nézte. Volt ideje bőven, hiszen Hollström kisasszony bement a városba, hogy új szemüveget csináltasson magának, a másik tanítónő osztályába pedig be sem értek volna annyian, így aztán nyugodtan nézhette a hullámokat, s hallgathatta a tavasz papucsainak csoszogását.

A nap még alacsonyan járt, de Jokkii tudta, hogy rövidesen felkapaszkodik az égi hegy tetejére, hogy ott rója útját egészen addig, amíg be nem köszöntének a hosszú éjszakák. „Vijj-viu, vijj-viu.” – kiáltoztak a jégmadarak, hogy Jokkiinak be kellett hunynia a szemét a boldogságtól. Amikor pedig hosszabb szünet után kinyitotta, egy fókapár nézett vele farkasszemet. A jéghegyek bólogattak, a fókák felhúzták az orrukat, és vidáman mozgatták bajuszkájukat. Nem egyedül jött a tavasz: a csodát hozta magával a szigetekre.

Amikor az enyhe szellő meglegyintette az arcát, Jokkii úgy elgyengült, hogy még a verejték is kiütött a homlokán. Érezte, hogy valami még-sosem-voltat kellene tennie: talán felugrani és körbefutni a szigetet, vagy száraz lábbal átkelni a tengeren, és elgyalogolni egészen Koppenhágáig. Ehelyett azonban szorosabban karolta a lábát, és maga sem tudta, hogyan, és főleg nem értette, hogy miért, váratlanul, önmaga számára is meghökkentő hirtelenséggel énekelni kezdett. Előbb csak dűnnyögött egy furcsa, ismeretlenül is ismerős dallamot, majd egyre erősebben és határozottabban, egyre érthetőbb formát öltve buktak ki száján a szavak:

Ha a nap a hegyre felmegy, hej höő, hej höő,
a jégmadár utána megy, hej höő, hej höő!
Követi őt reménykedve, hej höő, hej höő,
a hatlábú jegesmedve, hej höő, hej höő!
Fóka anyónak szárnya nő, hej höő, hej höő,
kivirágzik a lapos kő, hej höő, hej höő!
Szarvas apó kicsúfolja, hej höő, hej höő,
szarvain a napot hozza, hej höő, hej höő!

Talán még tovább is énekelt volna, ha nem bukkan elő nem messze tőle, egy óriási kő mögül Kivii és Marttii. Tettek néhány tétova lépést Jokkii felé, arcukon értetlenség ült, majd amikor közvetlenül melléje értek, szinte egyszerre húzták fülük a szájukat.

– Hallottad, mit mondott? – kérdezte Marttii. – Hallottad?

– Hallottam, hát – bólogatott Kivii, és elcsuklott a hangja a nevetéstől.

– Hogyaszongya – utánozta Marttii Jokkiit. – Követi őt reménykedve... a... a... hát ez óriási! A

hatlábú jegesmedve! Meg kell döglenni a röhögéstől!

– Ez még mind semmi – fintorodott el Kivii arca. – Ezt hallgasd meg: Fóka anyónak szárnya nő... meg aztán... Hogy is volt csak? Szarvas apó szarvain a napot hozza... Hahaha! Hallottál már ilyet?

– Nem én – biztosította Marttii. – Még soha nem hallottam ilyen badarságot.

– Mindig mondtam neked, hogy ennek a Jokkiinek nincs ki mind a négy kereke. Láttál már hatlábú jegesmedvét, te szerencsétlen?

A kisfiú szemét elborították a könnyek, és legszívesebben elfutott volna. Talán egészen Koppenhágáig, a zajló tenger hátán.

– Mondd már, te! Láttál valaha is hatlábú jegesmedvét?

Jokkii hirtelen összeszedte magát, és egy belső hangnak engedelmeskedve leheletnyire megbiccentette a fejét.

– Láttam.

A két legény úgy meredt rá, mintha tengeri szörnyé változott volna.

– Ez tényleg megbuggyant – mondta Marttii. – Azt mondja, hogy látott hatlábú jegesmedvét.

– Tényleg megbuggyant – visszhangozta Kivii.

– Hol láttál, te... te... rozmár?

– Itt... egy jégtábla tetején – mondta tétovázva Jokkii.

– Hazudsz!

– Nem hazudok. Marttii nagyot nyelt.

– És... szárnyas fókát is láttál?

– Azt is.

– És szarvas apót is, mi?

– Azt is.

– Szarván a nappal?

Jokkii bólintott.

A két kis fickó akkor összekapaszkodott, és olyan harsány nevetésben tört ki, hogy a könnyük is csorgott tőle.

– Hát, ez óriási! – harsogta Marttii, és Kivii vállára támaszkodott. – Hatlábú jegesmedve és repülő fóka! Óriási...!

– Óriási! – vették vissza a sziklák.

A ZSU-NÉGYZET SZÉLÉN

– UUUUU! Auuuuu! Hogy az a.....!

– Ki ordít???!! Kicsoda maga? Azonnal válaszoljon!

– Én vagyok, főnök. Őrjárat kettő.

– Nagy fehér Gubu! Maga az, Roz?

– Én vagyok, főnök.

– Gondolhattam volna, hogy maga nyivákol. Mi van már megint... Hogy magával mindig történik valami!

– Semmi különös, főnök. Azaz...

– Mondja gyorsan, mert ha visszatér, becsukatom!

– Megrázott, főnök.

– Micsoda?

– A relé.

– Nagy fehér Gubu! Maga belenyúlt a relébe? Én úgy lecsukatom magát, de úgy!

– Főnök... főnök, ez óriási! Nem hallja? Hurrá! Óriási! Megtaláltam! Felfedeztem! Felfedeztem!

– Ide figyeljen, Roz! Beszéljen értelmesen, mert... Ó, nagy fehér Gubu! Mi történt magával,

Roz?

– Ide figyeljen, főnök! Óriási felfedezést, tettem! Kicseréltem a relében egy göböcöt... pontosabban összekötöttem két göböcöt.

– Maga megőrült! Azonnal bontsa szét őket! Azt akarja, hogy tropára menjen a járgánya?

– Hiszen ez óriási, főnök! Milliószorosára nőtt a téreróm, főnök! Mindent hallok az egész négyzetben! Minden úrhajó hangját... Minden jelet észlelek, főnök!

– Azt akarja mondani, hogy...

– Azt, főnök! Felfedeztem, hogyan lehet hallani az egész négyzetet. Óriási, főnök!

Hollström kisasszony maga elé tette a noteszét, és vérfagyasztó lassúsággal lapozgatni kezdett benne. Felnézett az osztályra, majd újra a noteszt fürkészte. Ebben a rettenetes pillanatban Marttii felnyújtotta a kezét. Hollström kisasszony felpillantott, és kedvetlenül biccentett feléje.

– Mit akarsz, Marttii?

– Szeretnék kérdezni valamit – mondta Marttii tettetett komolysággal, de a közel ülők látták, hogy rángatózik az arca a visszafojtott nevetéstől.

– Csak ha a természetrajzzal kapcsolatos – igyekezett kivédeni a nyilvánvaló időhúzási szándékot Hollström kisasszony.

– Igenis, kisasszony – mondta Marttii.

– Akkor kérdezz!

– Hát, izé... Van hatlábú jegesmedve?

– Micsoda? – kapja fel a fejét a kisasszony. – Jól hallottam?

– És... tud a foka repülni? – dünnyögte Marttii, s itt-ott már felkuncogtak a padok között.

– Mi ez! Marttii! – emelkedett fel vörvörös arccal Hollström kisasszony.

– És a szarvas a szarvai között viszi a napot?! – visította Marttii, és kipukkadt belőle a nevetés. Ekkor már mindenki a másik hátát és oldalát verte, csak Jokkii ült egyenes derékkel, és szemét újra elöntötte a könnyek.

Hollström kisasszony felugrott, és néhány lépéssel Marttii mellett termett.

– Mi akar ez lenni, Marttii? Lázas vagy?

– Én ugyan nem! – visította Marttii a hasát fogva. – De Jokkii tegnap azt mondta... hogy... kinn a parton látott egy hatlábú jegesmedvét, és... hahaha... nem bírom tovább... egy repülő fókát és... hihhihi... egy szarvast, amint a napot hozta a szarvai között. Hihhihi!

Hollström kisasszony megfordult és Jokkiira meredt.

– Jokkii! Igaz, amit Marttii mond? A kisfiú elvörösödött, és könnyeit nyelve határozottan bólintott.

– Igaz.

A tanárnő a szemébe nézett, visszament az asztalhoz, és becsukta a noteszét. Aztán visszafordult az osztály felé, és ennyit mondott:

– Szegyeid magad, Jokkii.

A ZSU-NÉGYZETBEN

– Itt őrzéskor kettő. Hall engem, főnök?

– Itt irányítás. Mi a fenét akar már megint?

– Hát... jeleket fogtam, főnök.

– Nagy fehér Gubum, segíts! Mit csinált?

– Jeleket fogtam.

– Maga megőrült!

– Nem én, főnök. De említettem, hogy megnöveltem a térerőt, és hallok az egész négyzetet.

– Ide figyeljen, Roz! Ha egyszer visszajön, én magát...

- Tudom, főnök. Lecsukat, főnök.
- Nahát mik azok a jelek?
- Még nem tudom pontosan. Nagyagy most dolgozik rajtuk.
- Természete?
- Valami hullámféle. Most mérjük a frekvenciát és a... Hoppá! Megvan. Kösz, Nagyagy!
- Beszéljen már, Roz! Mi a fene van magával?
- Pillanat, főnök. Na, igen. Nagyagy szerint... furcsa. A Gubu csípje meg... Alighanem valami gáz van, főnök.
- Ide figyeljen, Roz, én...
- Alighanem segélykérő jelek. Sőt, egészen biztosan azok.
- Úgy érti, hogy valaki vagy valakik...
- Egészen biztosan, főnök.
- És pont magának kellett beleakadnia! Mit akar csinálni?
- Mit akarhatnék? A kozmosz második törvénye értelmében, ha segítséget kér valaki...
- Engem ne tanítson, Roz! Jobban ismerem a kozmosz törvényeit, mint maga. Világos?
- Igenis, főnök.
- Honnan jönnek a jelek?
- A négyzet közepe felől.
- Óvatosan közelítsen, Roz! Három gu távolságban megáll és nem mozdul, amíg engedélyt nem adok rá.
- Értettem, főnök.
- Gondolja, hogy valami ismeretlen intelligencia?
- Nagyagy biztos benne.
- Semmit nem tud a forrásról?
- Még semmit. De Nagyagy hamarosan mindent megfejt.
- Rendben van. Maga csak maradjon a fenekén, és két gu-ra álljon meg a forrástól! Ez parancs. Világos, Roz!
- Mint a vakablak, főnök.

Jokkii már aludt, amikor Lautta hazaérkezett. Levetette a kabátját, megette a vacsoráját, amit Nelli rakott elé, majd szokásához híven még faragott egy kicsit a rénszarvasszarvon. A rozmárvadászok figurája már szépen alakult, és most éppen a csónak orránál tartott. Úgy számította, hogy a jövő hét elejére kész lesz vele, s akkor végre nekieshet a kompozíció legnehezebb részének, a megsebzett rozmárnak. Automatikusan járt a keze, és alighanem el is bóbiskolhatott egy kicsit, mert arra riadt fel, hogy Nelli a karjára teszi a kezét.

– Lautta apa...

Lautta kezében megállt a véső. Érezte, hogy valami van a levegőben, ami máskor nem szokott ott lenni. Valami megmagyarázhatatlan, szinte tapintható feszültség.

– Hallgatlak, Nelli.

– Jokkiiról van szó.

– Jokkiiról?

– Róla.

– Értem. Történt valami, Nelli?

– Nem is tudom. Alighanem még semmi komoly. De...

– De?

– Hollström kisasszony megállított az utcán. Azt mondta, hogy Jokkii az utóbbi időben furcsán viselkedik.

– De. Tanul.

– Hát akkor?

- Nem is tudom. Furcsán viselkedik. Lautta letette a vésőt, és egészen szembefordult az asszonnyal.
- Mondj el mindent, Nelli.
- Hollström kisasszony azt mondta, hogy Jokkii az utóbbi időben... hazudozik.
- Mit csinál? – ámult el Lautta.
- Összevissza beszél mindent. Azt mondja, hogy a tengerparton látott egy jegesmedvét.
- Nem szeretem, ha egyedül mászkál a parton. Ami meg a medvét illeti, azt hiszem, eltúlozzátok a dolgot. Annak idején én is hazudtam ilyesmit.
- Csakhogy Jokkii hatlábú jegesmedvét látott!
- Micsoda?!
- Hatlábú jegesmedvét. És szárnyas fókát. És egy rénszarvast, akinek két szarva között volt a napkorong. És... és esküdözött, hogy valóban látta, és amikor Hollström kisasszony megfeddte érte, tovább erősködött, hogy igenis látta mindezeket. Félek, Lautta apa... Jó lenne, ha reggel beszélne velem.
- Lautta elgondolkozva nézte Jokkii álomtól kipirult arcát. Aztán felhúzta a vállát, és megcsóválta a fejét.
- Hát, ami azt illeti, éppenséggel megpróbálhatom.

ZSU-NÉGYZET KÖZEPE FELÉ

- Hall engem, főnök?
- Sajnos.
- Itt állok két gu-ra. Ahogy parancsolta. Különben Nagyagy majdnem megfejtette már az üzenetet. Kétségkívül idegen intelligenciával van dolgunk. És az is kétségtelen, hogy segítséget kér.
- Te jószagú, nagy fehér Gubu! Mit mond még Nagyagy?
- Sokat, főnök. De attól tartok, hogy nem értek mindent.
- Tudja mit, Roz? Én ezen egyáltalán nem csodálkozom. Maga csak mondja, amit Nagyagytól hallott, és az én dolgom, hogy megértem, és döntést hozzak. Világos?
- Maga tudja, főnök. Hát akkor, először is... A jelek valamiféle hullámok, és Nagyagy szerint az intelligencia maga adja le őket, feltehetően külső segédeszköz nélkül.
- Tovább!
- Figyeljen, főnök. Nagyagy azt mondja, hogy nem egészen világos az üzenet tartalmi része. Szerinte a következőről van szó: összeütközésbe került egymással valahogy egy reális, külső világ és bizonyos, az ismeretlen intelligencia által teremtett belső világ.
- Ez ostobaság. Hiszen a kettő ugyanaz.
- Ahol ez az intelligencia él, ott nem. Ott a kettő között mély szakadék tátong.
- Akkor valósítsa meg kívül, amit belül már megvalósított.
- Csakhogy ez nem megy. Ott nem megy.
- A fenébe is! Mit mond még Nagyagy?
- A konfliktus komoly.
- Megoldás?
- Ha segíteni akarunk, azt kell tennünk, amit otthon teszünk. Szinkronba hozzuk a külső világot a belsővel. Ezáltal a konfliktus megszűnik. Csakhogy ez ellentmond a benemavatkozási törvénynek.
- Ezt törli a segítségnyújtás törvénye.
- Csak magától akartam hallani, főnök.
- Ide figyeljen, Roz! Maradjon a helyén, és kérdezze meg Nagyagyat, hogy a beavatkozás milyen mértékben változtatná meg a kozmosz rendjét. Világos? Addig csak üljön a fenékén, és...

– Rendben van, főnök. Ülök, főnök.

– Szomorú vagyok, Jokkii.

– Tudom, apa. Anya már mondta.

– Te tényleg...?

– Igen, apa. Tényleg. Ott jött a parton, közvetlenül a felhők alatt. És mind a hat lába súrolta a vizet. És hófehér volt a bundája, és körülötte ott röpködött a szárnyas foka, és mellette jött a rénszarvas, szarván a nappal és...

– Jól van, Jokkii, jól van. Ne sírj, kisfiam. Ha megjön a hajó, bemegyünk Koppenhágába, és meglátogatjuk Lars urat. Orvos, de nem ad injekciót. Majd elbeszélgettek, és meglátod, jóra fordul minden. Csak nyugodj meg, Jokkii... Ne sírj, kisfiam.

ZSU-NÉGYZET KÖZEPE FELÉ

– Juhhhhééé, főnök, juhhhhéééé!

– Nem tudna hivatalosabban?

– Bocsánat, főnök. Nagyagy megfejtett mindent.

– Százalék?

– Semmi, főnök. A beavatkozás nem lesz hatással a kozmosz rendjére.

– Akkor csinálja. De ha nekem...

– Tudom, főnök. Lecsukat, főnök. Kérdezhetek valamit, főnök?

– Muszáj? Hát jó... De csak röviden!

– Tudja, milyen a hatlábú jegesmedve?

– Micsodaaa??!!

– És a repülő foka?

– Maga megőrült! Én magát úgy...

– Juhhhhééé, főnök, juhhhhééé!

Hollström kisasszony éppen a békáról magyarázott, amikor Jokkii berobbant az osztályba. Égett az arca, remegett a keze, el-elcsuklott a hangja, ahogy kiáltozni kezdett:

– Üzenetet kaptam! Gyertek! Mindenki jöjjön... Tíz perc múlva a parton... Ott lesz a jegesmedve és a foka is!

Elkapta Marttii karját, és cibálni kezdte.

– Gyertek a partra! Mindenki a partra! Tíz perc múlva, és...

Hollström kisasszony a többiekre kacsintott, és megpróbálta fegyelmezni remegő hangját.

–Jól van, Jokkii. Persze hogy kimegyünk. Mindannyian kimegyünk... Kivii, te elfutsz Jokkii édesapjáért. Gyerünk, gyerekek...

Ismét fűjni kezdett a langyos szellő, amikor kiértek a partra. Aztán egyszerre csak megtorpant, mintha valaki megfogta volna a szárnyát. Akkor már Lautta is ott volt Jokkii mellett és Nelli is. A felhők megálltak az égen, és valahonnan a végtelen magasságból, szinte karnyújtásnyira tőlük, leereszkedett a vízre a hatlábú jegesmedve. Hófehér bundája szikrázott a napfényben, s Hollström kisasszony esküdni mert volna, hogy rájuk mosolygott. Körülötte játékosan röpködtek a szárnyas fókák, a rénszarvas pedig, szarván a nappal, vidáman lépkedett hullámról hullámra.

Megálltak a felhők, megállt a szél, megállt talán az idő is.

Ettől kezdve Jokkii sok-sok órán és napon át, sok-sok évig mesélt a hatlábú jegesmedvéről, a szárnyas fókáról és a rénszarvasról, aki szarvain tartja a napot. Mindig újabb és újabb történeteket.

A többiek száj tátva hallgatták, és Jokkii csak mesélt, mesélt, mesélt.

És soha többé nem nevette ki érte senki.